

SAHİPSİZ HAYVANLARIN BİLİMSEL ARAŞTIRMALARDA KULLANILMASINA İLİŞKİN YASAL DÜZENLEME VE UYGULAMALAR

5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu

Tanımlar

Madde 3-

...

j) Sahipli hayvan: Bir kişi, kuruluş, kurum ya da tüzel kişilik tarafından sahiplenilen, bakımı, aşıları, periyodik sağlık kontrolleri yapılan ve Bakanlık veri tabanına kaydedilen ev hayvanlarını,

...

p) Rehabilitasyon: Sahipsiz hayvanların tedavi ve parazit mücadelesinin yapılmasını, aşılanmasını, **kısırlaştırılmasını** ve dijital kimliklendirme yöntemleriyle işaretlenmesini,

ifade eder.

İlkeler

Madde 4- Hayvanların korunmasına ve rahat yaşamalarına ilişkin temel ilkeler şunlardır:

j) Yerel yönetimler, gönüllü kuruluşlarla **iş birliği içerisinde**, sahipsiz hayvanların sahiplendirilinceye kadar bakımları için hayvan bakımevleri kurarak onların bakımlarını ve tedavilerini sağlar ve eğitim çalışmaları yapar.

Sahipsiz ve güçten düşmüş hayvanların korunması

Madde 6- ...

Sahipsiz veya güçten düşmüş hayvanların en hızlı şekilde **yerel yönetimlerce** kurulan veya izin verilen hayvan bakımevlerine götürülmesi zorunludur. Bu hayvanların öncelikle söz konusu merkezlerde oluşturulacak müşahede yerlerinde tutulması sağlanır. Bakımevlerine alınan hayvanlar Bakanlık veri sistemine kaydedilir ve **rehabilite edilen köpekler, sahiplendirilinceye kadar hayvan bakımevlerinde barındırılır.**

Yasaklar

Madde 14- Hayvanlarla ilgili yasaklar şunlardır:

...

o) Yerel yönetimler adına toplanan sahihsiz hayvanları bakımevi dışında bir yere terk etmek veya bakımevinde barındırılan **köpekleri bakımevi dışında bir yere bırakmak.**

Yerel yönetimlerin sorumluluğu

Ek Madde 1 –

Büyükşehir belediyeleri, il belediyeleri ve nüfusu yirmi beş bini aşan belediyeler, sahihsiz veya güçten düşmüş ya da tehlike arz eden hayvanların korunması ve sahiplendirilinceye kadar bakımının yapılması ile rehabilitasyonunun sağlanması amacıyla hayvan bakımevleri kurar.

Birinci fıkrada belirtilen hayvanlar, **ilgili belediyeler tarafından hayvan bakımevine götürülür.** ... Bakımevlerine alınan hayvanlar Bakanlık veri sistemine kaydedilir. **Rehabilitate edilen köpekler, sahiplendirilinceye kadar hayvan bakımevlerinde barındırılır.**

Kanun maddeleri neyi ifade ediyor?

1. **Sahipli hayvanlar dışında kalan tüm hayvanlar,** yani bir kişi, kuruluş, kurum ya da tüzel kişilik adına Bakanlıkça oluşturulan PETVET sistemine kaydedilmemiş tüm hayvanlar **sahipsiz hayvandır.**
2. Tüm sahihsiz hayvanların **toplanarak yerel yönetimlere ait hayvan bakımevlerine götürülmeleri, rehabilite edilerek sahiplendirilinceye kadar bu tesislerde barındırılmaları zorunludur.**
3. Toplanarak hayvan bakımevlerine götürülen sahihsiz köpekler **hayvan bakımevi dışında bir yere bırakılamaz.**
4. Hayvan bakımevi kurma, sahihsiz hayvanları toplama, rehabilite etme ve hayvan bakımevlerinde barındırma işlemleri **Kanun gereği yerel yönetimlerin görev ve sorumluluğundadır. Yerel yönetimler dışındaki özel veya tüzel kişilerce bu işlemler yerel yönetimlerin iş birliği olmadan yapılamaz.**
5. Bu kapsamda sahihsiz hayvanlar ile yapılacak çalışmalarda yerel yönetimler ile birlikte hareket edilmesi gerekmektedir.

15.02.2024 tarihli ve 28914 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Hayvan Deneyleri Etik Kurullarının Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelik

Deney hayvanları

MADDE 11 – (1) HADYEK’in çalışmalarında kullanılacak hayvanlara ilişkin hususlar:

...

c) Kedi, köpek gibi evcil türlerin sokakta başıboş olanları, deneylerde kullanılmaz. Ancak, hayvanların sağlık ve refahı ile ilgili çalışmalara ihtiyaç duyulması, çevre, insan ve hayvan sağlığına karşı ciddi tehlike oluşturması ve **çalışmanın amacının sadece başıboş hayvan kullanılarak gerçekleştirilebileceğine dair bilimsel gerekçeler sunulması** hallerinde bu hayvanlar deneylerde kullanılabilir.

Sahipsiz Kedi Ve Köpek İçeren Bilimsel Araştırma Projelerinde HADYEK’lerin Dikkat Etmesi Gereken Hususlar

1. İlgili Yönetmelik kapsamında çalışmanın hayvan deneyi içeriyor olması halinde (hayvanlara Yönetmelik’te yer alan tanım kapsamında prosedür uygulanacak olması durumunda), çalışmanın Yönetmeliğin 11 inci maddesi birinci fıkrası (c) bendinde yer alan ifadeler doğrultusunda değerlendirilmesi gerekmektedir. Yani çalışmaya izin verilebilmesi için bentte sıralanan şartlara dair bilimsel gerekçeler sunulmuş olmalıdır.
2. Bilindiği üzere sahipsiz hayvanlar hayvan bakımevinde veya başıboş bir şekilde bulunabilir.
3. Çalışmanın Yönetmeliğin ilgili maddesi kapsamında yapılabilir olduğunun değerlendirilmesi halinde hayvan bakımevinde bulunan sahipsiz hayvanlar kullanılacak ise hayvan bakımevi müdürlüğünden izin alınmış olması yeterlidir.
4. Başıboş halde bulunan sahipsiz hayvanlar üzerinde çalışma yapılması halinde ise (özellikle de toplandıktan sonra hayvan bakımevi dışında bir yere götürülemeyeceğinden köpekler için) yerel yönetimler ile iş birliği içinde hareket edilmesi zorunludur. Hayvanların öncelikle toplanarak yerel yönetimce hayvan bakımevine götürülmesi daha sonra yerel yönetimin de uygun görmesi halinde hayvanlara uygulanacak prosedürlerin hayvan bakımevinde uygulanması ve gerekli takiplerin bu tesislerde yapılması gerekmektedir.